



Икона на Св. Пантелеймон от Дмитрий Селиванов

## Свети Пантелеймон

27 юли

Именници: Пантелей, Панто, Климент

**Н**а този ден православната християнска църква почита паметта на Свети Пантелеймон – един от най-големите и известни лечители, великомъченик за вярата. Бог му помогнал да изцели стотици неизлечимо болни и нещастни хора. Когато се родил, го нарекли Пантолеон, което значи „лъв във всичко“, но после сменили името му на Пантелеймон, което означава „всемилоств“, тъй като то повече му прилягало, понеже бил безпределно милостив и състрадателен. Свети Пантелеймон живял и загинал по времето на император Максимилиан – страшно време за християните. Родил се в Мала Азия, Никодимия. Баща му бил езичник, а майка му – християнка. Той приел вярата си от нея. Учил медицина при известния лекар Ефросим, но лекувал и с вяра. Твърди се, че бил излекувал и царската дъщеря от неизлечима болест, и можел да има всичко, да пожелае, каквото си иска в замяна, но той не пожелал нищо. Излекувал успешно дете, ухапано от отровна змия, премахнал слепотата на старец – към него се стичали хиляди хора с душевни и телесни недъзи – той ги лекувал и им давал не само знанието и парите си, но и вярата си. Когато баща чу умрял, той раздал цялото си наследство на сиромасите и продължил да лекува безплатно.

Голямата слава, обаче, поражда и голяма завист. Завидели му жреците, лечителите и лекарите. Веднага го наклеветили на властта, че вярва в Единния Бог и в Кръста. Той можел да се откаже от тях и да продължи да лекува. Но не го направил. Решил да демонстрира пред всички

силата на своя Бог.

Ето как станало. Жреците-езичници лекували дълго време един неизлечимо болен и така и не успявали да го излекуват. Когато се отказали, дошъл Свети Пантелеймон и повикал на помощ своя Бог, Исус Христос. Мнозина видели как Бог дошъл и излекувал болния. Тези, които видели чудото, веднага се покръстили, приели Христовата вяра.

Това, обаче, започвало да става опасно за жреците-езичници. Те видели, че губят влияние и власт върху хората – не само не можели да лекуват, а и нямали вече средството, с което да държат подчинени хората. Затова хвърлили Свети Пантелеймон в тъмница и го подложили на нечовешки мъчения – горили го с факли, бесили го, хвърляли го в клетката на диви зверове, пускали го по стръмни скали към бушуващото море, хвърляли го в казан с разтопено олово. Светецът оцелявал във всичко това! Накрая царят издал заповед той да бъде посечен с меч в родното си място – Никодимия – заедно със свещеник Ермолай. Светецът тръгнал към лобното си място с песните на Давид на уста. Когато палачът замахнал, мечът му се раздробил на множество малки парченца – молитвата на Пантелеймон направила това чудо. Той бил недосягаем за палачите си. Когато приключил с молитвата си – сам приканил ексекторите да свършат работата си. Било

27 юли 305 година. Преданието гласи, че вместо кръв, от тялото му потекло мляко.

В българския народен празничен календар денят на Свети Пантелеймон е свързан с редица поверия и обредни действия. Болни и слепи дават курбан за здраве, посещават свети места, носещи името на Пантелеймон, преспиват там, мият лицата си с вода от свети извори, с надеждата да оздравеят. На свети Пантелеймон се молят болни от различни болести хора, най-вече с проблеми с очите, а също и хора, изпаднали в беда, в нужда, в бедност, затворници и др. На този ден се празнува също и за предпазване от порои и наводнения – счита се, че светецът е покровител на силните поройни дъждове и наводненията. Затова неговият празник е наричан Воден Панталей или само Паталей – което вероятно произлиза от големите патила, през които минал Светецът. Близък до този обичай е и обичаят да се празнува този ден и „за от град“, като главно не се работи по полето и по нивите.

Народът ни нарича Св. Пантелеймон още Пантелей пътник. Вероятно това е тълкуване на гръцкото име, което за българите не е било особено понятно. Така те го свързват с „път“, откъдето идва и изразът. Едно от най-разпространените вярвания, свързани с този ден, е че на Св. Пантелей ластовиците и щъркелите отлитат за топли страни или „се събират да пътуват“. Близко до това е вярването, че този ден е щастлив за пътуване: онзи който има да пътува далеко, добре е да тръгне на Св. Пантелей, та да му е леко пътуването. Този ден се празнува и от врачките, които не врачуват и болни не приемат при себе си, че Св. Пантелей ще ги накаже.

Празникът на Св. Пантелеймон се свързва и с края на жътвата. ◆